

Vergaderjaar 2021–2022

23 645

Openbaar vervoer

Nr. 768

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 juli 2022

Het openbaar vervoer is er voor iedereen. Daar hoort bij dat alle reizigers, ook als zij een beperking hebben, zelfstandig gebruik kunnen maken van het ov. Ik streef er daarom naar om er samen met medeoverheden en vervoerders voor te zorgen dat het openbaar vervoer in 2040 volledig toegankelijk is conform het VN-verdrag Handicap.¹ En ook daarna wordt er bij de introductie van nieuwe diensten en mobiliteitsaanbieders goed gekeken naar de toegankelijkheid en inclusiviteit.²

En we zijn daar al een heel eind mee op weg. Zo zal eind van het jaar naar verwachting negentig procent van alle reizen naar een toegankelijk station worden gemaakt en uiterlijk in 2030 zal dat gelden voor alle reizen. Bovendien zijn sinds eind vorig jaar alle sprintertreinen van NS voorzien van een lage instap en worden de komende jaren ook alle niet-toegankelijke intercitytreinen vervangen. Tot die tijd worden reizigers bij deze treinen geholpen met reisassistentie. Voor de regionale treinen geldt dat deze inmiddels allemaal gelijkvloers zijn. De meeste mensen met een rolstoel kunnen hierdoor zelfstandig gebruik maken van deze treinen. En omdat mensen met een beperking extra behoefte hebben aan goede toegankelijke informatie, bijvoorbeeld over de uitstapzijde van de trein en verstoringen onderweg, zetten vervoerders en ProRail samen stappen om de reisinformatie te verbeteren.³ Al deze verbeteringen zorgen ervoor dat reizen met het openbaar vervoer voor iedereen, en voor mensen met een beperking in het bijzonder, makkelijker en comfortabeler wordt.

Maar we zijn er nog niet. De komende jaren wil ik daarom met alle betrokken partijen – medeoverheden, vervoerders, ProRail en belangenbehartigers van mensen met een beperking – verdere stappen zetten om het openbaar vervoer volledig toegankelijk te maken. Om dat te bereiken

¹ Voluit: VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

² Kamerstuk 23 645, nr. 685.

³ Kamerstuk 29 984, nr. 931.

hebben wij samen de afgelopen tijd hard gewerkt aan een bestuursakkoord toegankelijkheid OV, waarin wij hebben afgesproken welke stappen wij de komende tijd willen gaan zetten.

Met deze brief informeer ik u over de uitkomst van de gesprekken rond het bestuursakkoord en hoe wij de komende tijd met elkaar aan de slag gaan.

Aanleiding voor het akkoord – VN-verdrag Handicap

Het bestuursakkoord toegankelijkheid OV staat niet op zichzelf, maar is een uitwerking en actualisatie van bestaande wet- en regelgeving en programma's om reizen met het OV voor mensen met een beperking te verbeteren.⁴ Zo heeft Nederland in 2016 het VN-Verdrag Handicap geratificeerd en zijn vervolgens door het Ministerie van VWS de programma's Onbeperkt Meedoen! en Iedereen onderweg opgezet om uitvoering te geven aan dit verdrag. Met «Iedereen onderweg» wordt toegewerkt naar een Nederland waarin iedereen met het OV kan reizen, dus met trein, tram, bus of metro. Met het bestuursakkoord toegankelijkheid geef ik hier nu verder vorm aan.

Tienpuntenplan CU

Tijdens het MIRT-debat op 25 juni 2020 (Kamerstuk 35 300 A, nr. 115) heeft het lid Van der Graaf een tienpuntenplan over toegankelijkheid van het OV aangeboden aan mijn voorganger Van Veldhoven. Mijn voorganger heeft hierop een schriftelijke reactie aan de Tweede Kamer verzonden.⁵ Ik heb het tienpuntenplan tijdens het CD Spoor op 9 juni 2022 (Kamerstukken 29 984, 33 652 en 32 404, nr. 991) ook zelf mogen ontvangen. Een groot deel van de punten uit dit plan is verwerkt in dit bestuursakkoord toegankelijkheid ov. Ik wil mevrouw Van der Graaf via deze weg nogmaals hartelijk bedanken voor haar plan en haar inzet om het openbaar vervoer toegankelijker te maken.

Afspraken in het bestuursakkoord

In het bestuursakkoord zijn vele afspraken gemaakt die tot verbetering gaan leiden voor alle reizigers. Met alle partijen hebben we daarbij een balans proberen te zoeken tussen snelle merkbare verbeteringen voor mensen met een beperking en oplossingen die op een wat langere termijn voor significante verbeteringen gaan zorgen. Ik loop hieronder de belangrijkste afspraken langs.

Reisinformatie

Alle reizigers hebben baat bij zoveel mogelijk actuele informatie over hun reis. Dat geldt helemaal voor reizigers met een beperking, die veelal hun reis beter moeten voorbereiden. In het akkoord is daarom afgesproken om de reisinformatie de komende jaren verder te verbeteren.

Toegankelijkheid bus-, tram- en metrohaltes

De inzet blijft om steeds meer bus- en tramhaltes toegankelijk te maken. Nieuwe haltes moeten dat in beginsel al zijn. Bij bestaande haltes willen we dat deze (bijvoorbeeld bij werkzaamheden aan straten) ook toegankelijk worden gemaakt. Zo zullen op termijn steeds meer haltes toegankelijk worden. Aan decentrale ov-autoriteiten wordt gevraagd om in

⁴ Het besluit toegankelijkheid openbaar vervoer (2011) en de regeling toegankelijkheid openbaar vervoer (2012).

⁵ Kamerstuk 23 645, nr. 743.

overleg met wegbeheerders in 3-jaarlijkse regionale uitvoeringsprogramma's aan te geven in welk tempo en met welke prioritering de wegbeheerders de bus- en tramhaltes toegankelijk gaan maken. Metrohaltes zijn al toegankelijk en dat dient natuurlijk zo te blijven.

Toiletten op stations en in treinen

De aanwezigheid van toiletten is een belangrijke basisvoorziening. En die toiletten moeten ook voor iedereen goed vindbaar en toegankelijk zijn. Daarom is afgesproken dat op stations waar toiletten zijn, in 2025 in ieder geval één toilet voor iedereen toegankelijk is en dat het toilet ook vindbaar is voor blinden of slechtzienden. Voor NS geldt dat in bijna al hun treinen inmiddels toiletten te vinden zijn. Voor regionale treinen geldt dit nog niet overal, maar er is afgesproken dat decentrale OV-autoriteiten bij het afsluiten van een nieuwe concessie de aanwezigheid van een toilet in hun programma van eisen opnemen.

Toegankelijkheid lijnbussen en buurtbus

Nog niet alle lijnbussen en buurtbussen zijn toegankelijk voor iedereen. Om in kaart te brengen tegen welke problemen reizigers aanlopen, lopen op dit moment twee onderzoeken. In het akkoord wordt afgesproken dat de uitkomsten van deze onderzoeken door de decentrale OV-autoriteiten worden benut om in hun regionale uitvoeringsprogramma's op te nemen welke oplossingen zij gaan doorvoeren op de lijnen met ontoegankelijke (buurt)bussen.

Reisassistentie

Op alle stations waar NS met treinen stopt, is op dit moment reisassistentie beschikbaar. Als je als reiziger hulp nodig hebt bij het in- uit- of overstappen of begeleiding door het station nodig hebt, kun je door een medewerker van NS geholpen worden. Op andere stations is dat nog niet altijd het geval. Daarom is in het bestuursakkoord afgesproken dat ook daar vanaf uiterlijk 2025 reisassistentie wordt aangeboden. En dat er op termijn ook overal maximaal één uur zit tussen het aanvragen en het bieden van de reisassistentie. Zo kunnen reizigers er straks op vertrouwen dat ze overal in het land kunnen rekenen op assistentie op stations.

Stimulering OV

Het is niet alleen belangrijk dat het openbaar vervoer toegankelijk is, maar ook dat iedereen zich er thuis voelt en weet hoe zij kunnen reizen. In het akkoord is daarom afgesproken dat er voor gemeenten een specifieke uitkering komt waarmee ze subsidie kunnen aanvragen voor projecten met OV-ambassadeurs, mensen die reizigers met een beperking kunnen stimuleren om gebruik te maken van het openbaar vervoer. Hiervoor is een bedrag van € 1,5 mln. beschikbaar.

OV-Knooppunten en nieuwe vormen van OV

Ik zet mij de komende jaren in voor een verdere verbetering en uitbreiding van OV-knooppunten, plekken waar verschillende vormen van openbaar vervoer en deelmobiliteit samen komen. Afgesproken is dat ook die knooppunten voor iedereen toegankelijk moeten zijn.

In het openbaar vervoer worden steeds vernieuwingen en innovaties doorgevoerd. Het is niet ondenkbaar dat de komende jaren nieuwe vormen van OV worden toegevoegd aan het aanbod. Het is belangrijk dat

ook dan rekening wordt gehouden met álle reizigers en ook nieuwe voorzieningen voldoen aan de toegankelijkheidseisen.

Samenwerking

Dit akkoord zorgt tenslotte ook voor een versterking van de samenwerking tussen alle betrokken partijen. Immers, alleen met elkaar kunnen wij zorgen voor de verdere verbetering van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor iedereen. Daarom beschrijft dit bestuursakkoord – naast de inhoudelijke stappen – ook hoe wij de samenwerking de komende jaren zullen vormgeven. Daarbij is steeds gekeken hoe (de belangenbehartigers van) mensen met een beperking in alle wetgevings- en beleidsvormingsprocessen een plek krijgen. Niet voor niets is een belangrijk uitgangspunt bij het VN-verdrag Handicap *«nothing about us without us»*.

Financiering

Ik wil graag ook financieel bijdragen aan het mogelijk maken van de afspraken uit dit bestuursakkoord. Ik heb daarom € 10 miljoen gereserveerd om uitvoering te geven aan deze plannen. Dit is uiteraard onder goedkeuring van instemming door uw Kamer. Ik zal dit bedrag opnemen in de begroting 2023 en aan u voorleggen. Samen met alle partijen bespreken we hoe we deze middelen het best kunnen besteden om uitvoering te geven aan de maatregelen uit het bestuursakkoord.

Vervolg

Het bestuursakkoord toegankelijkheid ov wordt de komende maanden ter goedkeuring voorgelegd aan de achterbannen van alle deelnemende partijen. Naar verwachting zal het akkoord daarom na de zomer kunnen worden ondertekend. Als het akkoord ondertekend is, zal ik het ook aan de Tweede Kamer toezenden. Daarna kan worden bepaald welke onderdelen uit het bestuursakkoord kunnen worden verwerkt in het Besluit en de Regeling Toegankelijkheid van het Openbaar Vervoer. Dan zal vervolgens de wijziging van deze regelgeving in gang gezet worden.

Tenslotte

Met het afsluiten van het bestuursakkoord toegankelijkheid OV zet ik samen met alle betrokken partijen stappen om het openbaar vervoer voor álle reizigers toegankelijk te maken. Het zoveel mogelijk zelfstandig kunnen reizen voor mensen met een beperking komt daarbij weer een stap dichterbij. Ik wil alle partijen die hebben meegewerkt aan het akkoord heel hartelijk bedanken en kijk uit naar de samenwerking in de komende jaren.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
V.L.W.A. Heijnen